

นอกจากนี้การทำงานของผู้ถูกสัมภาษณ์ยังมีเทคนิคส่วนตัว คือ การรวบรวมข่าวสารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจับกุมผู้กระทำความผิด เพราะในปัจจุบันผู้กระทำความผิดเปลี่ยนแปลงรูปแบบการกระทำความผิดและพัฒนาความก้าวหน้าในการกระทำความผิดอันเป็นการเพิ่มระดับความยากในการจับกุมขึ้นเป็นทวีคูณ การศึกษารูปแบบการกระทำความผิดอื่น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมเพื่อแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบการค้าสัตว์ป่า ในหัวข้อเรื่องปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีการบังคับใช้กฎหมายกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าระหว่างไทยและกัมพูชา นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหากฎหมายการลักลอบค้าสัตว์ป่าในประเด็นที่เกี่ยวกับกรณีการกระทำความผิดอาชญากรรมข้ามชาติ กล่าวคือ

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนที่จะพิจารณาเรื่องการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม พ.ศ. 2556 นั้น ควรศึกษาตามสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME) ข้อ 5 เป็นมาตรการบังคับ (OBLIGATION MEASURE) ที่กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกรับเอาฐานความผิดเข้ามีส่วนร่วม ในองค์กรอาชญากรรมไปบัญญัติเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายใน โดยตามอนุสัญญาฯ ข้อ 5 บัญญัติการกระทำที่อนุสัญญากำหนดเป็นความผิดไว้ 3 ลักษณะ กล่าวคือ

1.ฐานความผิดเกี่ยวกับการสมคบตามวรรค (1) (ก) (1)

องค์ประกอบภายนอกในส่วนการกระทำของความผิดในวรรคนี้ คือการตกลงกับบุคคลหนึ่งหรือมากกว่า ส่วนองค์ประกอบภายใน คือ เจตนาและเจตนาพิเศษ ในส่วนเจตนาได้แก่ “เจตนาที่จะตกลงกัน” และเจตนาพิเศษ ได้แก่ เจตนาพิเศษที่ประกอบอาชญากรรมร้ายแรงและเพื่อประสงค์ให้ได้รับผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์อื่นที่คำนวณเป็นเงินได้

ในวรรค 1 (ก) (1) เปิดโอกาสให้รัฐภาคีสามารถกำหนดองค์ประกอบภายนอกในส่วนการกระทำนอกเหนือจากการตกลงกัน กล่าวคือ รัฐภาคีอาจกำหนดให้การตกลงกันเพื่อประกอบอาชญากรรมร้ายแรงเป็นความผิดฐานสมคบได้เมื่อมีองค์ประกอบอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ร่วม

ด้วย คือ บุคคลที่ร่วมในการตกลงได้มีการกระทำบางอย่างเพื่อให้การตกลงเป็นผลสืบหน้าไปหรือ อาชญากรรมร้ายแรงที่ตกลงจะกระทำต้องมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะ องค์กร หากรัฐภาคีเลือกที่จะมีองค์ประกอบตามข้อ 1 หรือ 2 เพิ่มเติม ในวรรค 3 ได้กำหนด หน้าทำให้รัฐภาคีต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

1. หากรัฐภาคีเลือกเพิ่มเติมองค์ประกอบเรื่อง “บุคคลที่ร่วมในการตกลงนั้นได้มีการกระทำบางอย่างเพื่อให้การตกลงนั้นเป็นผลดำเนินการไปในอนาคต” รัฐภาคีดังกล่าวจะต้องแจ้ง เรื่อง ดังกล่าวต่อเลขาธิการสหประชาชาติในเวลาที่มีการลงนามหรือมอบสัตยาบันสารหรือสาร ยอมรับ หรือสารให้ความเห็นชอบ หรือภาคยานุวัติสารของอนุสัญญาฯนี้

2. หากรัฐภาคีเลือกเพิ่มเติมองค์ประกอบเรื่อง “อาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวต้องมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร” รัฐภาคีดังกล่าวจะต้องแน่ใจว่ากฎหมาย อาณาภายในของตนครอบคลุมอาชญากรรมร้ายแรงทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม อาชญากรที่ จัดตั้งในลักษณะองค์กร นอกจากนี้ รัฐภาคีดังกล่าวจะต้องแจ้งเรื่องดังกล่าวต่อ เลขาธิการสหประชาชาติในเวลาที่มีการลงนามหรือมอบสัตยาบันสาร หรือสารยอมรับหรือศาลให้ ความเห็นชอบ หรือภาคยานุวัติสารของอนุสัญญาฯนี้ด้วย

2. ฐานความผิดเรื่องการดำเนินการมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ตามวรรค (ก) (2) องค์ประกอบภายนอกในส่วนของการกระทำ คือ บุคคลดำเนินการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมที่เป็นความผิดอาญาของกลุ่มอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ตาม อนุสัญญา ข้อ 5 วรรค 1 (ก) (2) ก) หรือ

2. ในกิจกรรมอื่นๆ (ที่ไม่เป็นความผิดอาญา) ของกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะ องค์กร ตามอนุสัญญา ข้อ 5 วรรค 1 (ก) (2) ข)

องค์ประกอบภายในของวรรคนี้ คือ เจตนา ได้แก่ เจตนาที่จะดำเนินการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และเจตนาพิเศษ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิด ต้องกระทำโดยรู้ถึงเป้าหมายและกิจกรรมทั่วไปที่เป็นความผิดอาญาของกลุ่มอาชญากรที่ จัดตั้งใน ลักษณะองค์กรหรือรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดอาญาของกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะ องค์กร หากเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เป็นความผิดของกลุ่ม อาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรตามวรรค 1 (ก) (2) ข) ผู้กระทำความผิดต้องรู้ว่าการเข้ามีส่วน ร่วมในกิจกรรมนั้นจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการกระทำความผิดอาญาของกลุ่ม อาชญากรที่ จัดตั้งในลักษณะองค์กรได้และมีข้อสังเกตว่ากิจกรรมที่เป็นความผิดอาญาของกลุ่มอาชญากรที่

จัดตั้งในลักษณะองค์กรโดยไม่จำเป็นต้องเป็นผลสำเร็จ ผู้เข้าดำเนินการมีส่วนร่วมก็มีความรับผิดชอบตามวรรคนี้แล้ว นอกจากนี้การเข้ามีส่วนร่วมไม่ต้องถึงกับมีการกระทำอย่างเป็นตัวการ หรือผู้สนับสนุน

3 ความผิดฐานจัดการ สั่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวกหรือให้คำปรึกษาในการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ตามวรรค 1 (ข) ความผิดตามที่กำหนดไว้ในวรรคนี้เป็นความผิดประกอบความผิดหลัก (SECONDARY PARTICIPATION) ความผิดในที่นี้คือ การประกอบอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร กล่าวคือ เป็นการช่วยจัดการ สั่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวกหรือให้คำปรึกษาในการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา

องค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ได้แก่ การจัดการ สั่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวกหรือให้คำปรึกษาในการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงที่เกี่ยวกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และมีองค์ประกอบภายใน คือ เจตนา โดยการจัดการ สั่งการ ช่วยเหลือยุยงตามมาตรานี้เป็นความผิดประกอบของฐานความผิดประกอบอาชญากรรมร้ายแรงที่เกี่ยวกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะ องค์กร เช่น การช่วยเหลือ ยุยงให้ผู้อื่นกระทำความผิดใด ๆ ซึ่งมีบทกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงสุดสำหรับการกระทำความผิดนั้นอย่างน้อย 4 ปี หรือโทษที่รุนแรงกว่า มิได้เป็นความผิดประกอบของความผิดฐานสมคบหรือความผิดฐานดำเนินการมีส่วนร่วม ตามวรรค 1 (ก) แต่อย่างใด

การกำหนดให้การเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็น ความผิดอาญา ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 5 ดังกล่าวข้างต้นเป็นบทบัญญัติที่เป็นมาตรการบังคับของ อนุสัญญาฯ ซึ่งรัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับบทบังคับที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาฯ ให้สิทธิแก่รัฐภาคีที่จะรับเอาทั้งสองฐานความผิด คือ ฐานความผิดสมคบ ตามวรรค 1 (ก) (1) และฐานความผิดเกี่ยวกับการดำเนินการมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ตามวรรค 1 (ก) (2) ไปบัญญัติเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของรัฐภาคี หรือเลือกรับเอาฐานความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งไปบัญญัติเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในก็ได้ โดยหากรัฐภาคีเลือกที่จะปฏิบัติตามโดยนำความผิดฐานหนึ่งฐานใดในสองฐานดังกล่าวไปบัญญัติเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในแล้ว รัฐภาคีไม่มีพันธกรณีที่จะต้องนำฐานความผิดอีกฐานหนึ่งไปบัญญัติเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในอีกแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามสำหรับความผิดฐานจัดการ สั่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวย ความสะดวกหรือให้คำปรึกษาในการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากร ที่จัดตั้งในลักษณะ

องค์กร ตามวรรค 1 (ข) นั้น เป็นบทบังคับที่รัฐภาคีต้องบัญญัติเป็นความผิดตามกฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้นโดยไม่มีสิทธิเลือกที่จะไม่รับเอาแต่อย่างใด

แต่สำหรับประเด็นตามส่วน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 5 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เป็นสมาชิกหรือเป็นเครือข่ายดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติสมคบกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีส่วนร่วมกระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจกรรมหรือการดำเนินการ ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมหรือโดยรู้ถึงเจตนา ที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าวจัดการ ส่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวก หรือให้คำปรึกษาในการกระทำ ความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรม หรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าวและ

จากกรณีตามมาตรา 7 บัญญัติว่า “ถ้าผู้กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติคนหนึ่งคนใดได้ลงมือกระทำความผิดร้ายแรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ผู้กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ที่อยู่ด้วยในขณะที่กระทำความผิดร้ายแรง หรือร่วมประชุมแต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำ ความผิดร้ายแรงนั้น รวมทั้งบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการ และผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ต้องระวางโทษตามที่ได้บัญญัติไว้สำหรับความผิดร้ายแรงนั้นทุกคน”

แต่อย่างไรก็ตามปัญหาเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 นั้นเชื่อว่าจะมีปัญหาเพราะว่าบทบัญญัติพื้นฐานเกี่ยวกับความรับผิดชอบบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย คือตัวการ ,ผู้ชี้และผู้สนับสนุนรวมถึงเรื่องอั้งยี่ ซ่องโจร นั้นไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับการแก้ไขปัญหากลุ่มองค์กรอาชญากรรมเพราะบริบทของปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว และหลักกฎหมายในเรื่องสมคบของประเทศไทยก็ยังมีเพียง 4 ฉบับ คือ

- 1.พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 8
- 2.พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 มาตรา 7
- 3.พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 9

4. พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542 มาตรา 4

แต่สำหรับการกระทำความผิดอื่นรวมทั้งความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า และกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือการทุจริตก็มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดเป็นองค์กร อาชญากรรมเช่นกัน จึงสมควรที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ เหล่านี้ให้สอดคล้องกับ เจตนาธรรมของอนุสัญญาฯ และ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ด้วย จึงเป็นกรณีที่ควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดในการเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน การสมคบ อั้งยี่ และช่องโหว่ ในกฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าด้วย

สำหรับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ

ปัญหาในการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องร้องดำเนินคดีกับองค์กรอาชญากรรมนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป การสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมองค์กรนั้นเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่มีความซับซ้อนและใช้ระยะเวลายาวนานเพราะว่ารูปแบบทางกิจกรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องประการต่อมาการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องร้องคดีองค์กรอาชญากรรมต้องการผู้เชี่ยวชาญในทางปฏิบัติและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเทคนิคการสืบสวนสอบสวนและการฟ้อง ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ต้องสามารถสังเคราะห์และมีประสบการณ์ในเรื่ององค์กรอาชญากรรม ดังนั้น ผู้ที่จะทำการสืบสวนสอบสวนและฟ้องร้องในคดีองค์กรอาชญากรรมจึงเป็นหัวใจของประสิทธิภาพในการดำเนินการดังกล่าวและเป็นหลักการที่สำคัญที่ขาดเสียมิได้สำหรับการต่อสู้กับอาชญากรรมองค์กร นอกจากมาตรการในเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมองค์กรแล้วยังต้องคำนึงถึงเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน รวมไปถึงประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญในการเริ่มต้นดำเนินการสืบสวนสอบสวนของผู้เชี่ยวชาญพิเศษและกลไกทางกฎหมายและต้องใช้คดีที่รวบรวมไว้ รวมถึงเทคนิคในการสืบสวนสอบสวนและการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ทางการเงิน การใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ สายลับ การปลอมตัว หาความร่วมมือจากภาคประชาชน รวมไปถึงการคุ้มครองพยานที่มีประสิทธิภาพ แต่การสอบสวนตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 เป็นการกำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่หากกำหนดให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำในรูปแบบอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งการสอบสวนต้องมีมาตรการและมาตรฐานในการสอบสวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับการสอบสวนซึ่งปัญหาเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมในปัจจุบัน จะประสบปัญหาทางเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาไปมากผนวกกับรูปแบบอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ที่องค์กร

อาชญากรรมที่เกิดขึ้น อาจถือว่าองค์กรอาชญากรรมส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นองค์กรข้ามชาติเกือบหมดแล้ว ทำให้ปัญหาในการป้องกันปราบปรามรวมทั้งการสืบสวนสอบสวนเป็นเรื่องยาก แม้ว่า ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 จะยังให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว แต่ก็ต้องให้หน่วยงานอื่นเข้ามาสนับสนุนในการดำเนินการ และต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ, ระดับรัฐและระดับท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาในเรื่องข้อกฎหมายที่ยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่มีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด จึงควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการสืบสวน และหากเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่มีลักษณะอาชญากรรมข้ามชาติต้องมีหน่วยงานอื่นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 เป็นเจ้าพนักงานที่สามารถสอบสวนอาชญากรรมข้ามชาติได้เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาของไทยเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าในเรื่องตัวการ ผู้ใช้และผู้สนับสนุนและความผิดฐานอั้งยี่หรือช้องโจร รวมไปถึงกฎหมายที่มีโทษทางอาญาอื่นที่มีการกระทำความผิดเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในการลักลอบค้าสัตว์ป่า กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้หรือทรัพยากรธรรมชาติ และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาทั้งหมดทำให้สามารถนำไปสู่การวิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าได้ว่า ระบบกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายเพียงพอต่อการกระทำความผิดที่นับวันจะมีการพัฒนารูปแบบการกระทำความผิดมากขึ้นทุกวัน และซับซ้อนขึ้นทุกวัน เพื่อเป็นแนวทางและเกิดประโยชน์ต่อบุคคลที่บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการตัดวงจรในการกระทำความผิด อีกทั้งเป็นการยับยั้งอาชญากรรมทางชาติที่นับวันจะเข้ามากระทำความผิดในไทย ซึ่งจากเดิมเพียงใช้ประเทศไทยเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้น แต่นับวันนี้มีได้มีการกระทำความผิดในไทยและขยายไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ ได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปัจจุบันสถิติการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่สูงขึ้นต่อเนื่อง ทำให้ประเทศกลุ่มอาเซียนต้องสร้างความร่วมมือ เพื่อแก้ปัญหากลลอบค้าสัตว์ป่า หลังเปิดประชาคมอาเซียน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายไปในทิศทางเดียวกัน ปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าในปัจจุบันมีการเชื่อมโยงกับขบวนการค้ายาเสพติด และการก่ออาชญากรรม กลุ่มประเทศอาเซียน จึงต้องเร่งหาแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุด คือเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแล และป้องกันสัตว์ป่าและพืชป่า ขณะที่ในประเทศไทยในปี 2556 ช่วง 8 เดือนที่ผ่านมา พบว่ามีการกระทำความผิด ในการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่ากว่า 300 คดี

ยึดของกลางเป็นสัตว์ป่าได้กว่า 10,000 ตัว โดยคาดหวังว่าหลังเปิดประชาคมอาเซียน ทุกประเทศจะบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การลักลอบค้าสัตว์ป่าลดลง

ปัจจุบันปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่านี้ ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าจะมีบทบัญญัติที่เข้มงวดมีพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ป่าพวกนี้แล้วก็ตาม “มนุษย์” ก็มีได้เกรงกลัวกับบทลงโทษนั้นเลย ชาวการลักลอบค้าสัตว์ป่าก็ยังมีออกมาเรื่อยๆ ซ้ำร้ายมนุษย์ยังมีกระบวนการค้าที่ป่าเถื่อนมากขึ้น สัตว์ป่าหลายพัน ชีวิตถูกฆ่า เพียงเพื่อตอบสนองค่านิยมความหรูหราของคนชั้นสูง การได้ครอบครองในสิ่งหายากหรือแปลกใหม่ที่ให้ตนเองเกิดความรู้สึกที่อยู่เหนือปุถุชนคนธรรมดาทั่วไป ซึ่งสถานการณ์ลักลอบล่าสัตว์ป่าที่มีความรุนแรงขึ้นในพื้นที่เขตอนุรักษ์หลายแห่ง โดยเฉพาะการจับกุมขบวนการค้าช้างเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ขบวนการค้าสัตว์ป่ามักใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน เนื่องจากประเทศไทยเป็นศูนย์กลางคมนาคมในภูมิภาคซึ่งขณะนี้มีงาช้างของกลางเก็บอยู่ถึง 10 ตัน ในตลาดค้าของป่างาช้างเป็นสินค้าที่มีราคาสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งงาช้างของช้างในแถบแอฟริกา มักจะถูกนำไปทำเครื่องประดับ เนื่องจากช้างแอฟริกามีขนาดตัวที่ใหญ่มากทั้งตัวผู้และตัวเมีย

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ที่ใช้บังคับอยู่ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งระบบกระบวนการยุติธรรมและบทบัญญัติของกฎหมายไม่เพียงพอต่อการกระทำความผิดที่นับวันจะมีการพัฒนารูปแบบการกระทำความผิดมากขึ้นทุกวัน และซับซ้อนขึ้นทุกวัน เพื่อเป็นแนวทางและเกิดประโยชน์ต่อบุคคลที่บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการตัดวงจรในการกระทำความผิด อีกทั้งเป็นการยับยั้งอาชญากรรมทางชาติที่นับวันจะเข้ามกระทำความผิดในไทย ซึ่งจากเดิมเพียงใช้ประเทศไทยเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้น แต่นับวันนี้มีได้มีการกระทำความผิดในไทยและขยายไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่น ๆ ได้ เช่น ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ผ่านเข้าไทย ไปลาว บางส่วนไปขายที่เวียดนาม จีน ฮองกง และบางส่วนไปขายในประเทศจีน โดยใช้ทั้งเส้นทางขนส่งทางเรือ และการขนส่งทางบก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการกระทำความผิดนั้นเป็นรูปแบบที่กระทำระหว่างประเทศไทยไปยังประเทศเพื่อนบ้านแทบทั้งสิ้น จึงควรบัญญัติให้ความผิดดังกล่าวมีลักษณะความผิดของการเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้สามารถบัญญัติกฎหมายที่มีอัตราโทษที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด เนื่องจากความผิดในฐานะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ คือ องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ มาจากคำว่า อาชญากรรม บวกกับ ข้ามชาติ ซึ่งหมายความว่ารวมถึงการกระทำความผิดโดยละเมิดกฎหมายอาญา โดยผู้ก่อเหตุได้มีการกระทำขึ้นในประเทศหนึ่งมีผลเสียหายเชื่อมโยงอีกประเทศหนึ่ง เป็นการเกิดหรือก่ออาชญากรรม ที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับพหุพัน

กันหลายประเทศตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งการดำเนินคดีอาญาในความผิดอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างประเทศอาเซียน

4.2 สรุป

จากการที่ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีการบังคับใช้กฎหมายกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าควรมีการกำหนดรูปแบบของการกระทำ ความผิดในลักษณะที่เป็นการกระทำความผิดอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้สามารถใช้พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 บังคับกับกรณีการลักลอบค้าสัตว์ป่าด้วย

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาเพราะว่าบทบัญญัติพื้นฐานเกี่ยวกับความรับผิดชอบ บุคคลตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย คือตัวการ ผู้ใช้และผู้สนับสนุนรวม ไปถึงเรื่องอั้งยี่ ซ่องโจร นั้นไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับการแก้ไขปัญหาค้าสัตว์ป่าองค์การอาชญากรรมเพราะบริบทของ ปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว

3. ปัญหาอำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานที่สามารถสอบสวนอาชญากรรมข้ามชาติได้เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าของไทยในรูปแบบขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้สามารถใช้บทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ การยึด การค้น การแสวงหาพยานหลักฐานให้มีประสิทธิภาพด้วย

4.3 ข้อเสนอแนะ

4.3.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดแนวทางป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย โดยกำหนดให้การป้องกันและปราบปรามลักลอบล่าและค้าสัตว์ป่าเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานราชการ เอกชน ให้ร่วมมือในการสอดส่อง ดูแล สนับสนุนการปฏิบัติการลักลอบล่า และค้าสัตว์ป่าให้ลดปริมาณลงภายในระยะเวลาอันสั้น

2. มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามลักลอบค้าสัตว์ป่า

มาตรการควบคุมการล่าและการนำสัตว์ป่าออกจากพื้นที่ป่า เพิ่มความถี่และความเข้มงวดในการลาดตระเวนการกระทำผิดในพื้นที่ป่า โดยเฉพาะพื้นที่เป้าหมายหรือพื้นที่ล่อแหลมต่อการลักลอบล่าสัตว์ป่าและเก็บหาพืชป่าโดยผิดกฎหมาย และนำวิธีการลาดตระเวนแผนใหม่ (Smart System) มาประยุกต์ใช้ในการลาดตระเวนตรวจปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้และสัตว์ป่าอีกทั้งปฏิบัติงานด้านการข่าว รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าวระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และใช้หลักนิติวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะการสอบรหัสพันธุกรรม (DNA) มาใช้ในการตรวจสอบพันธุ์พืชป่าและซากสัตว์ป่าของกลางรายสำคัญ เช่น หมู ช้าง ลิง เสือ ลิ่น เป็นต้น เพื่อความถูกต้องและน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด

3. มาตรการป้องกันการปราบปรามการค้าและครอบครองสัตว์ป่าโดยผิดกฎหมาย เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบแหล่งค้าสัตว์ป่าซากสัตว์ป่าและแหล่งบ่มค่าพืชป่าอย่างต่อเนื่อง เช่น ร้านค้าอาหารป่า ร้านจำหน่ายของที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับซากและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสัตว์ป่า ตลาดนัด ตลาดการค้าตามชายแดน จุดผ่อนปรน เป็นต้น และจัดทำฐานข้อมูลและขึ้นทะเบียนผู้ครอบครองสัตว์ป่าที่ถูกต้องตามกฎหมายและข้อมูลกลุ่มบุคคลนายทุน ผู้มีอิทธิพลที่มีพฤติกรรมในการค้าสัตว์ป่าพืชป่า และจัดตั้งชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้และสัตว์ป่าบริเวณตลาดนัดจตุจักร (ชุดปฏิบัติการเสือด้า Operation Black Tiger)

4. มาตรการควบคุมการนำเข้าและส่งออก เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการนำเข้าส่งออก และนำผ่านบริเวณด่านตรวจสัตว์ป่า ด่านศุลกากร ด่านป่าไม้ ท่าอากาศยาน และท่าเรือต่าง ๆ เป็นต้น สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านในรูปแบบทวิภาคีรวมทั้งจัดหาอุปกรณ์เพื่อตรวจการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสัตว์ป่าให้กับด่านตรวจสัตว์ป่า

5. มาตรการด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายภาคประชาชน ประสานหน่วยงานทางปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังแจ้งเบาะแสในการกระทำผิดเกี่ยวกับสัตว์ตามช่องทางต่าง ๆ ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ได้แก่ โครงการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า โครงการอบรมเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและลักลอบล่าและค้าสัตว์ป่า ส่งเสริมให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของรัฐ

6. มาตรการในทางปกครอง โดยให้รัฐบาลได้รณรงค์ต่อต้านการค้าสัตว์ป่า เพื่อหยุดล่าและค้าสัตว์ป่าทั่วโลก เรียกร้องให้ทุกรัฐบาลลงมือแก้ปัญหาการค้าสัตว์ป่าและลดความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าทุกชนิดอย่างจริงจัง เนื่องจากอัตราการล่าสัตว์ในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น จากการตอบสนองความ

ต้องการของตลาดเอเชียที่นิยมซื้อชิ้นส่วนของเสือ นอแรด และงาช้าง ส่งผลให้ประชากรสัตว์ป่าลดจำนวนลงจนใกล้สูญพันธุ์ และอีกเหตุผลหนึ่งคือ “รัฐบาลหลายประเทศยังคงเพิกเฉยต่อวิกฤตการณ์นี้ จึงทำให้เกิดการลักลอบค้าสัตว์ป่าเป็นหนึ่งในอาชญากรรมระดับโลก แต่ยังคงไม่ได้รับการแก้ปัญหาที่จริงจังจากรัฐบาลบางประเทศ “ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่านี้ไม่แตกต่างหรือมีความเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรม การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธ หรือแม้แต่การก่อการร้าย” ผลที่ได้รับจากการรณรงค์นี้เป็นมากกว่าการปกป้องสัตว์ป่าไม่ให้สูญพันธุ์ แต่ยังรวมถึงการสนับสนุนข้อกฎหมายที่เอื้อให้เกิดการปกป้องเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าและผลักดันให้เกิดกฎหมายยุติการค้าสัตว์ป่าอีกด้วย”

4.3.2 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

1..ควรปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย รวมทั้งแก้ไขระเบียบและกฎหมาย แต่งตั้งคณะทำงานในการปรับปรุงพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า เพื่อความถูกต้อง ครบคลุมและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างของกฎหมายในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามกระทำผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่า เพิ่มบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการกระทำผิดเกี่ยวกับพืชป่าและสัตว์ป่า และปรับปรุงบทลงโทษทางกฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนให้มีบทลงโทษที่หนักขึ้นเพื่อให้ผู้ฝ่าฝืนเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

2.มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ ควรมีการเพิ่มมาตรการที่เป็นบทบัญญัติในทางกฎหมายเพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 หรือควรมีการเพิ่มการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้อยู่ในประเภทความผิดซึ่งเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้สามารถแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่สอบสวน เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวน รูปแบบการสอบสวน การกระทำความผิดในการเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน การสมคบ อั้งยี่ และช่องโหว่กับการลักลอบค้าสัตว์ป่าในรูปแบบองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าได้